

Suvestinė redakcija nuo 2014-05-15

Isakymas paskelbtas: Žin. 2003, Nr. [50-2249](#), i. k. 1032217ISAK0004R-63

CIVILINĖS AVIACIJOS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

**Į S A K Y M A S
DĖL ŠUOLIŲ SU PARAŠIUTAIS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

2003 m. gegužės 12 d. Nr. 4R-63
Vilnius

Vadovaudamasis Komisijos 2012 m. rugsėjo 26 d. įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 923/2012, kuriuo nustatomos bendrosios skrydžių taisyklės ir veiklos nuostatos dėl oro navigacijos paslaugų ir procedūrų ir iš dalies keičiami Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1035/2011 ir reglamentai (EB) Nr. 1265/2007, (EB) Nr. 1794/2006, (EB) Nr. 730/2006, (EB) Nr. 1033/2006 ir (ES) Nr. 255/2010 (OL 2012 L 281, p. 1), SERA.3125 dalies a punktu,

Preambulės pakeitimai:

Nr. [4R-291](#), 2013-12-27, Žin., 2013, Nr. 138-6999 (2013-12-30), i. k. 2013-00080

t v i r t i n u Šuolių su parašiuotais taisyklės (pridedama).

DIREKTORIUS

KĘSTUTIS AURYLA

ŠUOLIŲ SU PARAŠIUTAIS TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šuolių su parašiuotais taisyklės nustato šuolių su parašiuotais sąlygas bei tvarką.
2. Šios taisyklės yra taikomos atliekant šuolius su parašiuotais Lietuvos Respublikos teritorijoje. Kai šuoliai su parašiuotais atliekami už Lietuvos ribų, parašiuotinis, turintis Lietuvos parašiuotų sporto federacijos (toliau – LPSF) išduotą parašiuotinio pažymėjimą, privalo laikytis šių taisyklių tiek, kiek jos neprieštarauja tos užsienio valstybės analogiškomis taisyklėmis ir nuostatomis.
3. Išimties tvarka, atliekant šuolius su parašiuotais Lietuvos Respublikoje, nukrypimai nuo šių taisyklių yra leidžiami tik suderinus juos su Civilinės aviacijos administracija.
4. Atsižvelgiant į šuolių su parašiuotu pobūdį, jie skirstomi į:
  - 4.1. *mokomuosius šuolius*, kuriuos atlieka pradedantieji parašiuotiniai, neturintys parašiuotinio kvalifikacijos. Jie atliekami pagal LPSF patvirtintas parašiuotinių rengimo programas;
  - 4.2. *sportinius treniruočių šuolius*, kuriuos atlieka parašiuotiniai, siekiantys sportinio rezultato arba tokiu būdu praleidžiantys laisvalaikį;
  - 4.3. *parodomuosius šuolius*, atliekamus masiniuose renginiuose arba kitur ne tam skirtame aerodrome, kai pašaliniai asmenys (žiūrovai) yra arčiau negu 100 metrų nuo parašiuotinių leidimosi vietos. Parodomuosius šuolius gali atlikti „C“ ir aukštesnės kategorijos parašiuotiniai;
  - 4.4. *bandomuosius šuolius*, kurie atliekami bandant naują parašiuotų techniką arba atliekant šiose taisyklėse nenumatytus šuolius. Jei bandomasis šuolis prieštarauja šioms taisyklėms, būtina jį suderinti su Civilinės aviacijos administracija. Bandomuosius šuolius gali atlikti ne žemesnės negu „D“ kategorijos parašiuotiniai;
  - 4.5. *gelbėjimosi šuolius*. Tai šuoliai, kurie atliekami iš sugedusio ir negalinčio saugiai nutūpti orlaivio. Jie gali būti atliekami su gelbėjimosi arba kito tipo parašiuotais;
  - 4.6. *dieninius šuolius*, kurie atliekami nuo saulės patekėjimo iki jos laidos;
  - 4.7. *naktinius šuolius*, kurie atliekami po saulės laidos ir iki jos patekėjimo. Naktinius šuolius gali atlikti ne žemesnės, negu „C“ kategorijos, parašiuotiniai;
  - 4.8. *šuolius į vandenį*. Planuojami šuoliai su parašiuotu į vandenį gali būti atliekami mokantis gelbėjimosi procedūrų, bandant gelbėjimosi techniką, varžybų arba parodomųjų šuolių metu. Planuojamus šuolius į vandenį gali atlikti ne žemesnės, negu „B“ kategorijos, parašiuotiniai;
  - 4.9. *pavienius šuolius*, kai parašiuotiniai vienas po kito iššoka tokiu atstumu, kad netrukdytų vienas kitam laisvame kritime;
  - 4.10. *grupinius šuolius*, kai 2 arba daugiau parašiuotinių iššoka kartu arba nedideliu laiko skirtumu, kad būtų galima suartėti laisvame kritime. Grupinių šuolių metu būtina išlaikyti saugų atstumą skleidžiant parašiuotą. „A“ kategorijos parašiuotiniai grupinius šuolius gali atlikti tik su aukštesnės kategorijos parašiuotiniais;
  - 4.11. *laisvo kritimo šuolius*, kai parašiuotas, iššokus iš orlaivio, skleidžiamas daugiau negu po 5 sekundžių;
  - 4.12. *šuolius iš mažų aukščių* (iki 400 m). Juos galima atlikti tik su tais parašiuotais, kurių naudojimo taisyklės nedraudžia tai daryti. Atlikti mokomuosius šuolius iš mažų aukščių draudžiama;
  - 4.13. *šuolius iš didelių aukščių* (virš 4500 m). Jie atliekami pagal 22 ir 23 punktų reikalavimus.

4.14. *šoulius iš ypač didelių aukščių* (virš 6000 m). Jie atliekami pagal 25 punkto reikalavimus.

II. ŠUOLIŲ SU PARAŠIUTAIS SĄLYGOS

5. Atlikti šoulius su parašiotu gali tik asmuo, kuris yra Lietuvos parašiutų sporto federacijos (toliau – LPSF) nustatyta tvarka apmokytas bei turi LPSF išduotą arba pripažintą parašiutininko pažymėjimą (išskyrus asmenis, atliekančius mokomuosius šoulius).

6. Parašiutininko kategorijos suteikimo ir pratęsimo tvarką nustato LPSF. Parašiutininkų A, B, C ir D kategorijų suteikimo normatyvai turi atitikti Tarptautinės aeronautikos federacijos (FAI) keliamus reikalavimus.

7. Organizuoti šoulius su parašiotu ir rengti parašiutininkus gali tik tie juridiniai arba fiziniai asmenys, kurie turi LPSF išduotą leidimą. Fizinis arba juridinis asmuo, kurio vardu išduotas leidimas organizuoti šoulius ir rengti parašiutininkus, vadinamas *šoulių organizatoriumi*.

8. Draudžiama šokti su parašiotu apsvaigus nuo alkoholio, narkotikų ir kitų psichoaktyvių medžiagų, taip pat susirgus, pavargus ir kitais atvejais, kuomet gali kilti pavojus šoulių saugai.

9. Parašiutininkas privalo užpildyti LPSF nustatytos formos sveikatos būklės deklaraciją. Jei parašiutininko sveikatos būklė neatitinka kurių nors deklaracijoje keliamų reikalavimų, jis privalo šoulių organizatoriui pateikti gydytojo pasirašytas medicininio patikrinimo išvadas apie sveikatos tinkamumą šokti su parašiotu.

10. Instruktoriai, atsakingi už saugą laisvo kritimo metu, vykdydami pradedančiųjų, A, B, C ir D kategorijos parašiutininkų rengimą (mokymą), privalo turėti galiojantį, LPSF išduotą arba pripažintą instruktoriaus pažymėjimą ir galiojančią vairuotojo sveikatos patikrinimo medicininę pažymą arba CAA 2 klasės sveikatos pažymėjimą. Instruktoriaus kategorijos suteikimo ir pratęsimo tvarką bei reikalavimus nustato LPSF.

Punkto pakeitimai:

Nr. [4R-82](#), 2013-03-25, *Žin.*, 2013, Nr. 32-1574 (2013-03-28), i. k. 1132217ISAK0004R-82

11. Šoulių organizatorius yra atsakingas už tai, kad šoulius atliekantys parašiutininkai ir instruktoriai turėtų galiojančius, LPSF išduotus, atitinkamos kategorijos pažymėjimus, kad šoulius atliekančių parašiutininkų sveikatos būklė nekeltų pavojaus šoulių saugai. Jis turi teisę reikalauti parašiutininkų pateikti atitinkamus pažymėjimus, medicininio patikrinimo išvadas apie jų tinkamumą šokti su parašiotu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [4R-82](#), 2013-03-25, *Žin.*, 2013, Nr. 32-1574 (2013-03-28), i. k. 1132217ISAK0004R-82

12. Atlikdamas pažymėjime nurodytos rūšies šoulius, parašiutininkas pats atsako už savo šoulių saugą.

13. Šouliams su parašiotu galima naudoti tik tą parašiutų įrangą, kuri atitinka LPSF nustatytus reikalavimus.

III. PASIRENGIMAS ŠUOLIAMS

14. Kiekvieną šoulių dieną, šoulių organizatorius skiria šoulių vadovą. Šoulių vadovas atsako už šoulių organizavimą, jų saugą, koordinuoja personalo darbą. Jei aerodrome ar lauko aikštelėje tuo metu neatliekami kitokio pobūdžio skraidymai, šoulių vadovas gali eiti ir skrydžių koordinatoriaus pareigas. Visi parašiutininkai ir personalas privalo vykdyti šoulių vadovo nurodymus. Šoulių vadovu gali būti paskirtas instruktorius arba asmuo, kurio tinkamumą eiti šias pareigas patvirtino LPSF.

Punkto pakeitimai:

Nr. [4R-82](#), 2013-03-25, *Žin.*, 2013, Nr. 32-1574 (2013-03-28), i. k. 1132217ISAK0004R-82

Nr. [4R-69](#), 2014-05-13, *paskelbta TAR* 2014-05-14, i. k. 2014-05395

15. Prieš šuolių pradžią šuolių vadovas suteikia parašiutininkams informaciją apie nusileidimo vietą, meteorologines sąlygas ir šuolių atlikimo tvarką pagal meteorologines sąlygas.

16. Šuolių vadovas draudžia šokti su parašiotu parašiutininkams nepateikusiems šuolių vadovui užpildytos sveikatos būklės deklaracijos arba reikiamos medicininės pažymos.

17. Šuolių vadovas, matydamas, kad parašiutininko sveikatos būklė gali kelti pavojų šuolio saugai, privalo uždrausti jam atlikti šuolį.

18. Atlikdami šuolius visi parašiutininkai privalo turėti:

18.1. galiojantį parašiutininko pažymėjimą*;

18.2. užpildytą ir pasirašytą sveikatos būklės deklaraciją arba gydytojo pasirašytas medicininio patikrinimo išvadas apie sveikatos tinkamumą šokti su parašiotu;

18.3. techniškai tvarkingus ir laiku sudėtus pagrindinį ir atsarginį parašiotus;

18.4. veikiančią aukščiamatį, kai atliekamas laisvo kritimo šuolis;

18.5. įjungtą saugos prietaisą, kuriuo automatiškai skleidžiamas pagrindinis arba atsarginis parašiotas (išskyrus parašiutininkus, turinčius „D“ ir aukštesnę kategoriją, o „C“ kategorijos parašiutininkai atlikti šuolius be saugos prietaiso gali tik turėdami instruktoriaus pasirašytą leidimą, liudijantį jo pakankamą pasiruošimo lygį);

18.6. apsauginį šalną**;

18.7. gelbėjimosi liemenę ar kitas gelbėjimosi priemones – kai ketinama leistis į vandenį;

18.8. atliekant naktinius šuolius – apšviečiamą aukščiamatį ir žibintą kupolui apšviesti.

19. Pradedantiesiems, neturintiems parašiutininko kategorijos, papildomai reikia turėti:

19.1. aprangą ilgomis rankovėmis ir ilgomis kelnėmis;

19.2. žemakulnius batus;

19.3. aukščiamatį, atliekant šuolius su „sparno“ tipo parašiotu.

20. Šuolių organizatorius privalo užtikrinti, kad numatomoje parašiutininkų nusileidimo vietoje būtų:

20.1. gerai iš oro matoma vėjo krypties indikacija;

20.2. atliekant šuolius naktį, nusileidimo vieta, pažymėta žibintais;

20.3. šokant į vandenį arba kai galimas netyčinis nusileidimas į vandenį, galimo nusileidimo vietoje privalo būti šuolių vadovo paskirtas budėtojas su atitinkamomis gelbėjimo priemonėmis;

20.4. visais atvejais parašiutininkų nusileidimo vietoje turi būti asmuo, galintis suteikti pirmąją medicininę pagalbą, aerodromo pirmos pagalbos vaistinėlė ir neštuvai.

21. Jei šuolio plane numatyta atkabinti vieną iš parašiotų, parašiutininkas, be atkabinamojo, privalo turėti dar 2 parašiotus.

22. Atliekant šuolius su parašiotais iš didelių aukščių (4500–6000 m) orlaivio salone turi būti tiekiamas deguonis, kad visi parašiutininkai galėtų pasinaudoti individualiomis kvėpavimo priemonėmis.

23. Rengiantis šuoliams iš didesnio negu 4500 m aukščio, 3000 m aukštyje parašiutininkai privalo užsidėti ir įjungti deguonies įrangą ir ją nusiimti arba atjungti likus ne daugiau kaip 30 sek. iki šuolio.

24. Atliekant šuolius iš vidutinių aukščių (iki 4500 m) deguonies įrangą būtina naudoti tais atvejais, jei lėktuvas iki iššokant parašiutininkams ilgiau negu 10 min., skraido didesniame, negu 3000 m aukštyje.

25. Atliekant šuolius iš ypač didelių aukščių (virš 6000 m), kiekvienas parašiutininkas šuolio metu privalo turėti įjungtą autonomišką aprūpinimo deguonimi įrangą. Šiuo atveju šuolių organizatorius turi užtikrinti, kad parašiutininkai būtų baigę specialią LPSF patvirtintą aukštybinių šuolių programą.

IV. ŠUOLIŲ SU PARAŠIUTAIS ATLIKIMO TVARKA

26. Atlikti šuolius su parašiotu galima iš tam parengtų lėktuvų, oro balionų, sraigtasparnių, sklandytuvų, atitinkančių LPSF nustatytus reikalavimus.

27. Orlaivio vadas (pilotas), skraidinantis parašiutininkus šuoliams, privalo turėti piloto licenciją su atitinkamos kvalifikacijos leidimu išmesti parašiutininkus.

28. Visi parašiutininkų šuoliai fiksuojami šuolių lentelėje ir knygelėje.

V. PARODOMIEJI ŠUOLIAI SU PARAŠIUTU

29. Parodomuosius šuolius leidžiama atlikti parašiutininkams, turintiems ne žemesnę negu „C“ kategoriją, o parodomuosius šuolius į ribotas nusileidimo aikšteles turi teisę atlikti ne žemesnės negu „D“ kategorijos parašiutininkai.

30. Atsižvelgdamas į nusileidimo vietas ir šuolių su parašiuotais programos sudėtingumą, šuolių organizatorius savo įsakymu skiria parašiutininkų komandą ir šuolių vadovą, atsakingą už komandos pasirengimą šokti su parašiuotais pagal patvirtintą renginio programą ir šuolių saugą. Parodomąjį renginį metu parašiutininkų parodomiesiems šuoliams vadovauja šuolių vadovas.

31. Parašiutininkų pasirodymo programą savo įsakymu tvirtina šuolių organizatorius ir pateikia ją renginio organizatoriui.

32. Šuolių organizatorius privalo informuoti renginio organizatorių apie parašiutininkų nusileidimo vietas įrengimo ir apsaugos tvarką.

33. Atliekant šuolius su parašiuotu, turi būti pažymėta, gerai iš oro matoma, parašiutininkų nusileidimo vieta, kuri turi būti nuo žiūrovų ne arčiau kaip 15 metrų. Renginio organizatorius privalo užtikrinti, kad šuolių metu į nusileidimo vietą nepatektų pašaliniai asmenys.

34. Nusileisdami parašiutininkai virš žiūrovų turi praskristi ne mažesniame negu 8 metrų aukštyje.

35. Jei dėl nenumatytų priežasčių (sustiprėja vėjas, prireikia atsarginio parašiuoto ir kt.) nusileidžiama tarp žiūrovų, parašiutininkas visais įmanomais būdais privalo stengtis, kad leisdamasis netraumuotų žiūrovų.

36. Parašiutininkai, atliekantys šuolius aviacijos šventėse ir kituose renginiuose, privalo turėti civilinės atsakomybės draudimo polisą.

VI. ŠUOLIAI SU PARAŠIUTAIS VALDOMOJOJE ORO ERDVĖJE

37. Šuoliai su parašiuotais valdomojoje oro erdvėje galimi tik parašiutininkus skraidinančio orlaivio vadui gavus skrydžių vadovo leidimą.

38. Jei pradinė šuolių stadija vyksta valdomojoje oro erdvėje, o baigtinė stadija – nevaldomoje oro erdvėje, orlaivio vadas, prieš kreipdamasis į skrydžių vadovą dėl leidimo, privalo susisiekti su skrydžių koordinatoriumi arba šuolių vadovu (jei šuoliai parašiuotu atliekami ne aerodromuose arba lauko aikštelėse) ir gauti iš jo patvirtinimą, kad atitinkamoje nevaldomos oro erdvės dalyje nevykdomi kiti skrydžiai.

39. Prašydamas leidimo šuoliams valdomojoje oro erdvėje, orlaivio vadas turi pranešti skrydžių vadovui bent šią informaciją:

39.1. pradinis šuolių aukštis / skrydžių lygis;

39.2. šuolių pradžia;

39.3. apskaičiuotas laikas, kada paskutinis iš iššokusių parašiutininkų paliks valdomąją oro erdvę, o jeigu šuoliai vykdomi aerodromo skrydžių valdymo zonos ribose – apskaičiuotas paskutinio iš iššokusių parašiutininkų nusileidimo laikas.

40. Šuoliams numatoma vieta arba koordinatės, bei matmenys (spindulys jūrmylėmis nuo šios vietos arba koordinatė) turi būti nurodyti skrydžio plane.

41. Leidimus vykdyti šuolius valdomosios oro ribose skrydžių vadovas duoda atsižvelgdamas į turimą radiolokacinę informaciją.

42. Šuolių vykdymo metu skrydžių vadovas atsako tik už nustatyto radiolokacinio skirstymo tarp šuoliams numatytos vietos ir kitų, šuolių nevykdančių, orlaivių, skrendančių valdomojoje oro erdvėje, užtikrinimą.

Papildyta skyriumi:

Pakeitimai:

1.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-82](#), 2013-03-25, Žin., 2013, Nr. 32-1574 (2013-03-28), i. k. 1132217ISAK0004R-82

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2003 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. 4R-63 patvirtintų Šuolių su parašiuotais taisyklių pakeitimo

2.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-291](#), 2013-12-27, Žin., 2013, Nr. 138-6999 (2013-12-30), i. k. 2013-00080

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2003 m. gegužės 12 d. įsakymo Nr. 4R-63 "Dėl Šuolių su parašiuotais taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

3.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-69](#), 2014-05-13, paskelbta TAR 2014-05-14, i. k. 2014-05395

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2003 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. 4R-63 patvirtintų šuolių su parašiuotais taisyklių pakeitimo